

Nr 49

Bevillningsutskottets betänkande med anledning av motioner angående beskattningen av idrottspriser.

Utskottet har till behandling i ett sammanhang upptagit följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 386 av herr *Svanström m. fl.* och II: 477 av herr *Johansson* i Växjö *m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär snara åtgärder syftande till att från beskattning helt undanta alla priser vid amatöridrottstävlingar;

2) motionen II: 104 av herr *Rubin*, vari hemställts, att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär sådan ändring av reglerna för beskattning av idrottsmännens tävlingspriser, att nyttovaror helt undantas från beskattning eller — därest detta yrkande icke bifalles — att det skattepliktiga beloppet för nyttovaror begränsas till 10 å 20 procent av varornas försäljningspris.

I enlighet med utskottets hemställan i memorial nr 35 har riksdagen vid vårsessionen beslutat uppskjuta behandlingen av föreliggande motioner till innevarande års höstsession.

Gällande bestämmelser

I skatteförfattningarna är inte uttömmande angivet vilka intäkter som är skattepliktiga. Huvudregeln är att endast de intäkter är skattepliktiga, som faller inom de i kommunalskattelagen angivna inkomstkällorna. I 19 § nämnda lag med anvisningar uppräknas en mängd intäkter som inte är skattepliktiga, men uppräknningen är inte uttömmande. I 21, 24, 28, 32, 35 och 38 §§ samma lag anges olika intäkter, som är att hänföra till intäkt i de olika inkomstkällorna. Inte heller denna uppräkning är uttömmande. Praxis ställs således ofta inför uppgiften att avgöra, vilka intäkter som är hänförliga till de i kommunalskattelagen angivna inkomstkällorna. Bland de problem vilka såväl doktrin som praxis därvid haft att lösa intar tävlingsvinster en framskjuten ställning. Dessa hänföres, då de ansetts skola inkomstbeskattas, till förvärvskällan tjänst.

Tävlingsvinster kan teoretiskt drabbas av antingen lotterivinstskatt, gåvoskatt eller inkomstskatt.

Gränsen mellan lotterivinster och tävlingspriser är ofta svår att dra. Enligt

1 § i 1939 års lotteriförordning anses som lotteri »varje företag, däri efter gissning, vadhållning eller jämförlig av slumpen helt eller delvis beroende anordning kan av en eller flera deltagare erhållas vinst till högre värde än det som erhålles av envar deltagare». Huruvida insats görs är oväsentligt. Under denna bestämmelse faller vinster i korsordstävlingar (jfr RÅ 1961 not. Fi 1280) och andra tävlingar, så snart slumpen har betydelse för utgången. Även om ett slumpmoment spelar in vid exempelvis idrottstävlingar, faller dessa helt utanför lotteriförordningens bestämmelser.

Vinster i svenska lotterier är enligt 19 § kommunalskattelagen och 2 § förordningen om statlig inkomstskatt undantagna från statlig och kommunal inkomstskatt. Till intäkt av tillfällig förvärvsverksamhet räknas lotterivinst om den inte jämlikt sistnämnda två lagrum är frikallad från beskattning.

För att ett penningbelopp, en sak eller en förmån, som någon erhåller, skall kunna betecknas som en gåva i skattehänseende fordras att en helt vederlagsfri överlåtelse eller, om vederlag utgått, att det överlämnade i beaktansvärd grad överstiger vad som efter omständigheterna kan anses utgöra en skälig ersättning. Vinner man ett pris i en tävlan, anses priset utgöra ett slags ersättning för tävlings prestationen; denna må vara hur liten som helst. Av denna anledning anses ett tävlingspris inte utgöra en ren gåva. En överlåtelses gåvokaraktär kan dessutom rubbas av ett annat förhållande, nämligen att någon gåvoavsikt inte föreligger från givarens sida. För arrangören av en tävling kan knappast någon sådan avsikt föreligga. Tävlingen anordnas i regel för att tillföra arrangören en ekonomisk vinning, och utgivande av priser ingår som ett led häri. Det anförda ger vid handen att tävlingspriser regelmässigt undantas från gåvobeskattning.

Tävlingspriser som utgör ersättningar för utförda prestationer anses, oavsett prestationens art, i regel skattepliktiga. Endast om ett rent slumpmoment är avgörande för om vinst kan erhållas eller ej skall vinsten hänföras till lotterivinst. I praxis har bl. a. beskattats arkitekters tävlingspris, priser för tävlingar i radio och TV, i reklamtävlingar och i pimpelfisketävlingar. Priser m. m. i idrottsliga sammanhang har även beskattats, såsom fotbollsspelares dagtraktamenten (RÅ 1941 not. Fi 673) och presentkort vilka fotbollsspelare erhållit av sin klubb (RÅ 1958 not. Fi 942). Anmärkas bör att fotbollsklubbar medgivits avdrag för kostnader för priser i form av presentkort till fotbollsspelare (RÅ 1942 not. Fi 659 och 1953 not. Fi 1092). Priser och belöningar som utdelas för t. ex. årets idrottsbragd synes enligt praxis vara skattefria. Förklaringen härtill torde vara att man anser att priset utdelas utan tävlan. Visserligen ligger en prestation bakom erhållandet av priset eller belöningen, men denna utgör inte vederlag för arbete utfört åt givaren.

Frågan i vad mån ersättningar och priser i amatöridrotter skall inkomstbeskattas har varit föremål för uppmärksamhet vid ett flertal tillfällen.

Många är av den uppfattningen att idrottspriserna helt skall undantas från beskattning, enär bakom en topplacering i tävlan ofta ligger många års träning med ekonomiska och andra uppoffringar, vilka inte på långt när kan ersättas med erhållna priser. Riksskattenämnden har med anledning av de olika uppfattningar som föreligger i frågan — efter samråd med Sveriges riksiddrottsförbund och vissa därtill anslutna idrottsförbund — beslutat att såsom anvisning till ledning för taxeringsmyndigheterna göra vissa uttalanden (ser. I nr 2/1964 p. 4 och nr 5/1968 p. 3) angående skattskyldighet för ersättningar och tävlingspriser till utövare av amatöriddrotter.

Riksskattenämnden uttalar i sistnämnda anvisningar, som äger tillämpning fr. o. m. 1969 års taxering, inledningsvis att penningersättningar, varu- och därmed jämförliga priser, som utövare av amatöriddrotter uppbär i anslutning till tävlingsverksamhet, i princip är att anse som skattepliktig inkomst för mottagaren. Beträffande idrottsutövare, som visserligen ägnar sig åt tävlingsverksamhet men bedriver denna i mindre omfattning torde uppburna ersättningar regelmässigt inte vara större än de med verksamheten förknipade omkostnaderna. Med hänsyn härtill och till de omständigheter, under vilka verksamhet av ifrågakvarande slag bedrivs, bör av praktiska skäl ersättningarna inte göras till föremål för taxering. Sådan bör förekomma endast då tävlingsverksamheten bedrivs i större skala och mera aktivt. I anledning av detta ståndpunktstagande har riksskattenämnden utformat en schablonregel, enligt vilken taxering för inkomst genom utövande av amatöriddrott bör äga rum om något av följande två alternativ föreligger, nämligen att de kontant eller på därmed jämställt sätt under beskattningsåret uppburna bruttoinkomsterna av idrottsverksamheten överstiger 500 kr. eller de i form av nyttovaror eller presentkort under beskattningsåret uppburna inkomsterna av verksamheten har ett sammanlagt värde överstigande 1 000 kr. Värdet av direkt mottagna färdbiljetter — vid resor med egen bil uppburna kontantersättning, motsvarande kostnad för färd med allmänna kommunikationsmedel — skall icke medräknas i ovannämnda belopp. Inte heller skall medräknas sådana rese- och traktamentsersättningar, som enligt taxeringsförfordningen inte skall upptas som intäkt. Idrottsutövaren har givetvis rätt till avdrag för av honom själv erlagda kostnader för intäkternas förvärvande och bibehållande. Riksskattenämnden sammanför i fyra grupper de ersättningar och priser, som bör anses såsom *skattepliktig inkomst* för mottagaren. I grupp 1 upptas kontanter och därmed jämställt vederlag, såsom matcharvoden, prispengar, segerpremier, start- och poängpengar, fickpengar, träningsersättningar, ersättningar för förlorad arbetsförtjänst, bidrag till bostättning, bostadshyra, bilköp eller utbildning och liknande ersättningar. Vidare omnämnes vissa kostnadsersättningar och sådana presentkort eller anvisningar som är direkt utbytbara mot pengar. — Grupp 2 utgörs av presentkort eller anvisningar, gällande i affärer, som saluför livsmedel eller kläder, eller eljest i ett större antal affärer eller i viss affär med mycket omfattande

varusortiment. — Grupp 3 omfattar presentkort gällande för resor av olika slag eller för tjänster av annat slag. — I grupp 4 upptas nyttovaror, som direkt mottagits eller förvärvats för medel, insatta på priskonto hos respektive idrottsorganisation eller tävlingsarrangör, samt presentkort eller anvisning av annat slag än ovan nämnts. Med hänsyn till att man vid försäljning underhand i allmänhet inte torde utfå fulla värdet av ifrågavarande varor bör sådan vara eller sådant presentkort upptas till endast 1/2 av försäljningspriset i detaljaffär. Såsom *icke skattepliktig inkomst* bör, oavsett föremålens värde, anses sedvanliga priser i form av medaljer, plaketter, bägare, pokaler, tallrikar och liknande föremål med karaktär av minnesföremål.

Avdrag för kostnader, vilka uppkommit i den idrottsliga verksamheten och inte är att hänföra till ej avdragsgilla levnadskostnader, bör medges enligt ettdera av nedan angivna två alternativ.

1) Utan att bevisning angående kostnadernas storlek förebringas, bör idrottsutövaren — med hänsyn till de förhållanden, under vilka verksamheten utövas, och svårigheten att styrka vissa av de därmed förenade kostnaderna — medges avdrag med ett schablonbelopp av 1 000 kr., dock högst det belopp vartill bruttointäkterna av idrottsverksamheten uppgått.

2) Idrottsutövare äger, i stället för att yrka avdrag enligt schablon, enligt allmänna regler tillgodoföra sig avdrag för de faktiska kostnader, som uppkommit i den idrottsliga verksamheten och inte är att hänföra till ej avdragsgilla levnadskostnader. Avdrag enligt detta alternativ medges endast för kostnader, som visas hava betalats av idrottsutövaren själv — och sålunda inte direkt eller indirekt av idrottsförening, tävlingsarrangör eller annan. Avdrag medges inte med högre belopp än det vartill kostnaderna visas ha uppgått.

Frågans tidigare behandling

Motioner syftande till en lindring i beskattningen av idrottspriser prövades av bevillningsutskottet förra året (BeU 1967: 9). Utskottet biföll därvid ett motionsvis framställt skrivelseyrkande med begäran om utredning av frågan om en generösare beskattning av idrottspriser. Utskottet framhöll att riksskattenämndens anvisningar i och för sig varit ett steg i positiv riktning. Erfarenheterna visade emellertid att det alljämt förelåg stor osäkerhet i bedömningen av de skattepliktiga förmånerna av idrottsutövning och av de avdrag, som kunde medges. En utredning angående möjligheterna till en generösare beskattning av idrottsmännens priser och ersättningar borde därför komma till stånd, varvid särskilt borde undersökas huruvida en lösning av problemen beträffande värderingen av nyttosaker var möjlig. Även konfliktsituationen mellan beskattningsregler och amatörregler borde uppmärksammas. Utskottet ansåg det vidare önskvärt att avdragssidan ingående

prövades så att man om möjligt även i detta hänseende kunde åstadkomma schablonregler.

Riksdagen ogillade emellertid yrkandet och följde därvid en vid betänkandet fogad reservation av herr John Ericsson m. fl. Reservanterna framhöll att riksskattenämndens anvisningar i ämnet otvivelaktigt bidrog till en större enhetlighet i rättstillämpningen och att de tillgodosåg rimliga anspråk på att idrottspriser inte blev oskäligt beskattade. Anvisningarna var inte ovillkorligen bindande för taxeringsmyndigheterna utan var endast avsedda att ge upplysningar om hur inkomst av idrottsverksamhet borde beräknas i normalfallen. Avslutningsvis erinrade reservanterna om att Sveriges riksidrottsförbund hos riksskattenämnden aktualiserat frågor dels om idrottsmans rätt till avdrag för resekostnader och ökade levnadskostnader i samband med idrottslig verksamhet och dels om en modifiering av riksskattenämndens schablonregler för beskattning av ersättningar och priser i amatöridrotter.

Motionerna

I: 386 och II: 477

Motionärerna framhåller att priser av nämnvärd ekonomisk betydelse endast förekommer vid tävlingar mellan elitidrottsutövare och endast i vissa idrotter. I ett fåtal fall torde prisernas värde överstiga de kostnader, som idrottsutövaren haft i samband med träning och tävling. Det är sålunda endast i mycket begränsad omfattning fråga om belopp och värden, som har ekonomisk eller principiell betydelse för den enskilde och samhället. Den bristande enhetligheten i tillämpningen av skattebestämmelserna mellan olika landsdelar har förstärkt missnöjet beträffande beskattningen av idrottspriserna och utgör motiv för en översyn av bestämmelserna. Utvecklingen har medfört att priserna i ökad utsträckning utgörs av nyttoföremål. Dessa föremåls värde för mottagaren varierar mycket starkt och ligger regelmässigt under de värden som tillämpas vid beskattningen. Det händer inte sällan att någon får två eller flera föremål av samma slag, och möjligheterna att avyttra överflödiga saker förhindras av idrottens amatörbestämmelser. Arrangörerna av idrottstävlingar delar ofta ut priser som skänkts av företagare eller handlande. Det är då ibland fråga om föremål som i och för sig är nya i den meningen att de inte är begagnade, men ofta är det en gammal modell eller en omodern konstruktion, som kraftigt sänker värdet för den som erhåller priset. Då svårigheterna att skapa enhetliga och rättvisa grunder för beskattning av priser vid amatöridrottstävlingar tycks vara betydande synes det enligt motionärernas mening motiverat att sådana priser helt undantas från beskattning.

II: 104

Motionären anser den av riksskattenämnden i 1964 års anvisningar anvisade regeln att priser i form av nyttovaror skall upptas till $\frac{2}{3}$ av försäljningspriset orealistiskt. Inhämtade uppgifter visar att detaljistmarginalerna för vanliga konsumentkapitalvaror som mopeder, radioapparater, dammsugare m. m. varierar mellan 15 och 30 procent. Detta betyder att ett pris hos en idrottsman i många fall åsätts nästan samma värde som vad motsvarande produkt kostar en detaljist att inköpa. Härav följer otvivelaktigt att en idrottsman som vill sälja sitt pris inte kan vända sig till detaljist och räkna med att av honom få ut 66 procent av varans utförsäljningspris. Det framgår av formuleringen av riksskattenämndens rekommendation, »försäljning under hand», att nämnden utgått från att idrottsmannen själv mer aktivt verkar för att sälja priserna. Försäljning är emellertid en tidskrävande verksamhet som kräver både fallenhet, utbildning och erfarenhet. De ovannämnda detaljistmarginalerna 15—30 procent av priset är ett uttryck för vad det kostar de professionella företagarna på området att till konsumenter sälja varor av det slag det här gäller. Förutom att man inte kan utgå från att idrottsmän skulle ha någon särskild försäljningsförmåga må också observeras att dessa, i varje fall om de är stjärnidrottsmän, ingalunda har den tid till sitt förfogande som skulle erfordras för att mer aktivt sälja erhållna priser. Det av riksskattenämnden åsatta $\frac{2}{3}$ -värdet är riktigt endast för de fall priserna erhålls av idrottsmän som också är detaljhandlare och har möjlighet att sälja priserna i sin egen rörelse. För vanliga idrottsmän är sålunda den fastställda värderingsregeln felaktig. En idrottsman är normalt ingen säljare och har heller inte disponibel tid för sådan verksamhet. Om han vill omsätta ett erhållt pris i pengar, väljer han alltså att låta någon annan sälja hans vara. Offentlig auktion synes vara en enkel och tillförlitlig försäljningsform för priser av det slag som här är aktuellt. Vid försäljning genom auktionsverk får man i genomsnitt ut 60 procent av detaljhandels försäljningspriser. Härifrån skall avräknas provision och transportkostnader. 50 procent av detaljhandelspriset blir slutresultatet av auktionsförsäljningen. Det finns dock anledning att gå längre i liberaliseringen vid beräkning av det skattepliktiga värdet av priser. Det är naturligtvis inte alltid möjligt att anlita auktionsverk för försäljning av varor. Vederbörande kan också sälja sin vara till de företagare som specialiserat sig på att såväl köpa av som att sälja varor till allmänheten. Stockholms kommunala auktions- och pantaktiebolag (SKAPA) torde i genomsnitt belåna nya varor mot ca 30 procent av dessas försäljningspriser i detaljhandeln. Resonemanget leder till att värdet av priser i form av nya varor i genomsnitt ligger någonstans mellan 30 och 50 procent av konsumentpriset i detaljhandeln. En förutsättning är emellertid att det är fråga om nya varor i egentlig mening. Idrottsmännens priser består emellertid ofta av skänkta varor, och det ligger i sakens natur att givaren kan frestas att välja en modell som just ersatts av en ny eller att skänka bort en vara som har någon mindre skavank.

En värdering, som kan göra anspråk på att med relativt god säkerhet icke tillföra en idrottsman en större inkomst än priset verkligen är värt, måste hållas mycket låg med hänsyn till att en försäljning under hand ger avsevärt sämre utbyte än ordinär försäljning, att varorna inte alltid är helt kurranta samt att i varje fall en del idrottsmän är förhindrade att sälja sina priser. Motionären anser för sin del att en rimlig värdering — om tävlingspriser i form av nyttovaror över huvud taget skall beskattas — bör ligga omkring 10—20 procent av föremålets försäljningspris i detaljhandeln. Då en kontant bruttointkomst av idrottsutövning om 500 kr. redan nu är skattefri och detta belopp, som fastställdes 1964, bör höjas till åtminstone av Riksidrottsförbundet föreslagna 1 000 kr., ligger slutsatsen nära att helt undanta idrottsmännens varupriser från beskattning. Motionären har för sin del svårt att se att detta skulle strida mot principerna för en sakligt riktig och rättvis beskattning.

Utskottet

Penningersättningar, varupriser och därmed jämförliga priser, som utöware av amatöridrotter får vid tävlingar, är enligt bestämmelserna i kommunalskattelagen och förordningen om statlig inkomstskatt i princip att anse som skattepliktig inkomst. Frågan om i vilken omfattning tävlingspriser skall beskattas har aktualiserats i olika sammanhang. Med hänsyn till de olika meningar, som därvid kommit till uttryck, har riksskattenämnden — efter överläggningar med företrädare för Sveriges riksidrottsförbund — meddelat anvisningar till ledning för taxeringsmyndigheterna angående skattskyldighet för ersättningar och tävlingspriser till utöware av amatöridrotter. De senaste anvisningarna i ämnet återfinns i riksskattenämndens meddelanden ser. I nr 5/1968 p. 3 och äger tillämpning fr. o. m. 1969 års taxering.

I de fall då idrottsmannen ägnar sig åt tävlingsverksamhet men bedriver denna i mindre omfattning torde — framhåller riksskattenämnden — ersättningarna inte vara större än de med verksamheten förenade omkostnaderna, varför taxering inte bör äga rum. Beskattning bör ske endast om tävlingsverksamheten bedrivs i större skala och mera aktivt och då enligt en schablonregel. Beskattning bör sålunda ske om de under beskattningsåret kontant eller på därmed jämförligt sätt uppburna bruttointäkterna av idrottsverksamheten överstiger 500 kr. eller de under samma år i form av nyttovaror eller presentkort uppburna intäkterna har ett sammanlagt värde överstigande 1 000 kr. Nyttovaror bör, med hänsyn till svårigheterna att vid försäljning av sådana varor under hand få ersättning för fulla värdet, tas upp endast till hälften av försäljningspriset i detaljaffär. Till icke skattepliktig intäkt bör hänföras sedvanliga priser såsom medaljer, plaketter, bägare, pokaler, tallrikar och liknande föremål med karaktär av minnesföremål. Avdrag för kostnader, som uppkommit i anledning av idrottsutövning-

en bör enligt anvisningarna medges antingen med ett schablonbelopp av 1 000 kr., dock högst med det belopp vartill bruttointäkterna av idrottsverksamheten uppgått, eller med belopp, som motsvarar de faktiska kostnader idrottsutövaren själv erlagt.

De förevarande motionerna har väckts vid riksdagens början och således innan riksskattenämnden utfärdade sina senaste anvisningar för beskattning av idrottspriser. Utredningsyrkandet i motionerna I: 386 och II: 477 syftar till att från beskattning helt undanta alla priser vid amatöridrotts tävlingar. I motionen II: 104 yrkas i första hand att tävlingspriser i form av nyttovaror undantas från beskattning och i andra hand att det skattepliktiga beloppet för nyttovaror begränsas till 10 å 20 procent av varornas försäljningspris.

Enligt riksskattenämndens tidigare anvisningar i ämnet (riksskattenämndens meddelanden ser. I nr 2/1964 p. 4) skulle idrottspriser i form av nyttovaror vid taxeringen upptas till 2/3 av försäljningspriset och idrottsutövaren äga rätt till avdrag för av honom själv erlagda kostnader för intäkternas förvärvande och bibehållande. Genom de modifieringar, som gjorts i riksskattenämndens senaste anvisningar rörande värderingen av priser i form av nyttovaror och införande av rätt till schablonavdrag för omkostnader, har anvisningarna enligt utskottets uppfattning fått en sådan utformning att de tillgodoser rimliga anspråk på att idrottspriserna inte blir oskäligt beskattade. Med hänsyn härtill och då motionärernas yrkanden genom riksskattenämndens nya anvisningar blivit i väsentliga hänseenden tillgodosedda avstyrker utskottet bifall till motionerna I: 386 och II: 477 samt till motionen II: 104.

Med återopande av det anförda hemställer utskottet
att riksdagen avslår
1) motionerna I: 386 och II: 477
2) motionen II: 104.

Stockholm den 18 oktober 1968

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson (s), Einar Eriksson (s), fröken Ranmark (s), herrar Yngve Nilsson* (h), Stefanson (fp), Wärnberg (s), Tage Johansson* (s), Enarsson (h) och Tistad (fp); samt

från andra kammaren: herrar Magnusson i Borås (h), Brandt* (s), Vigelsbo (cp), Andersson i Essvik (s), fru Nettelbrandt (fp), herrar Eriksson i Bäckmora* (cp), Forsberg (s), Enskog (fp), Kristenson* (s) och Carlstein (s).

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.